

DÔSTOJNOSŤ ČLOVEKA

PRACOVNÝ ZOŠIT

K UČEBNICI KATOLÍCKEHO NÁBOŽENSTVA
PRE 8. ROČNÍK ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

ZÁPADNÝ OBRAD

OBSAH

1. Kto som?..... 1

1.1 Prvý dojem..... 1

1.2 Sebapoznanie..... 4

1.3 Prekonať obavy..... 6

1.4 Seba prijatie..... 8

2. Kto je človek?..... 10

2.1 Kto je človek? Hľadanie odpovede..... 10

2.2 Človekom pre to, čo mám, alebo kým som?..... 12

2.3 Človek vo svetle viery a Svätého písma..... 14

2.4 Človek ako muž a žena..... 16

2.5 Postavenie muža a ženy v histórii..... 17

2.6 Byť mužom..... 19

2.7 Byť ženou..... 21

2.8 Mária – nádherná žena..... 23

3. Ľudskosť..... 24

3.1 Prečo?..... 25

3.2 Ježiš a trpiaci..... 27

3.3 Kde je Boh, keď ľudia trpia?..... 29

3.4 Vojnový konflikt..... 31

3.5 Extrémizmus..... 33

4. Dôstojnosť a výkon..... 35

4.1 Práca a jej zmysel..... 36

4.2 Hodnota práce a dôstojnosť človeka..... 38

4.3 Mať, alebo byť?..... 40

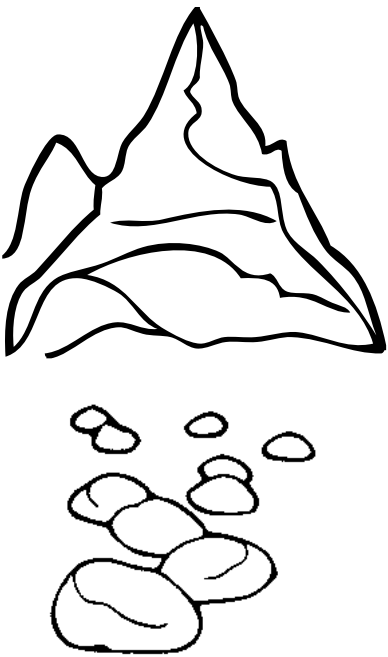
4.4 Spoločné dobro..... 42

5. Kultúra života..... 44

5.1 Hodnota a rebríček hodnôt..... 45

5.2 Hodnoty kultúry života a kultúry smrti..... 48

5.3 Kultúra – rozvoj človeka a ľudskej spoločnosti..... 50

Kto som?

1

1

Šaty: Pod nimi som ja!

Prečítaj si pieseň a odpovedz na otázky.

Ó, šaty, utkané z jahodovej peny,
hmm, šaty, také si veľký svet dnes cení.
K tým šatám hneď si dáme šminky a rúž,
pohľad, čo patrí k dáme ovládam už.

Ó, šaty, spichnuté z farebného vzduchu,
dáme si šaty, nech máme aspoň trocha vzruchu.
Dúfam, že ešte platí múdrosť odveká,
možno aj tieto šaty spravia zo mňa človeka.

Zrkadlo mi vraví, že som iná,
a ja si to opakujem s ním.
Bude to však iba jeho vina,
ak tomu uverím.

Mám šaty, ach, ako práma sa v nich chodí.
Mám šaty, čo o pár týždňov vyjdú z módy.
Keď túžia vyjsť, tak môžu – nech idú do hája.
Mám pod nimi svoju kožu, pod nimi som ja.

Niekoľkými slovami vyjadri svoje dojmy po
prečítaní piesne od Mariky Gombitovej.

Ktoré slová alebo slovné spojenia sa ti páčia?

Vyhľadaj verše, kde sa spomínajú šaty.

Hovoria šaty niečo o človeku, ktorý ich nosí?

Čo si myslíš o prísloví „Šaty robia človeka“?

1.1

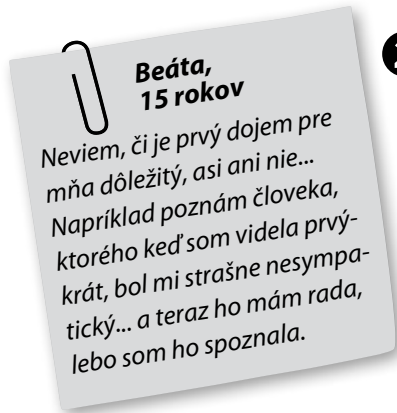
Prvý dojem

1 Čo je prvý dojem?

Doplň do textu chýbajúce slová.

dojem – upravený – oblečený – hodnotení – vidia – rozpráva – prejavy – rozprávať

Prvý dojem si ľudia vytvárajú na základe toho, čo v danú chvíľu na druhom človeku alebo ako ho počujú Všímame si predovšetkým, ako je človek, jeho tvár a jeho úsmev, ako a ako sa vyjadruje. Zvyčajne sa nám páči, keď je a má čistý vzhľad a podobne. Nepáči sa nám zanedbaný vzhľad, namyslené atď. Dať na prvý je jedna z najčastejších chýb, ktorých sa dopúšťame pri druhých.

2 Keď prvý dojem klame...

Možno sa aj tebe stalo – ako Beáte – že prvý dojem o človeku bol celkom iný, ako keď si ho spoznal lepšie.

Opíš tú situáciu alebo príbeh.

.....

.....

.....

3 Chyby pri hodnotení ľudí: Mnohokrát sa stáva, že na prvý dojem kladieme veľký dôraz a ľudí s ktorými sa zoznámime, hneď zaškatulujeme.

K jednotlivým chybám priradiť správne charakteristiky.

A. Haló effekt:

7

ak ti je na prvý pohľad niekto sympatický
a blízky, vidíš takého človeka v prívetivejšom
svetle

B. Diablov efekt:

7

sympatickým, pekným a milým ľuďom
automaticky prisuduješ kladné vlastnosti
a inteligenciu

C. Efekt miernosti:

7

nesympatickým a neupraveným ľuďom
prisuduješ horšie vlastnosti
aj inteligenciu

4 Je výrok pravdivý alebo nepravdivý?

a) Prvý dojem si človek vytvára na prvom stretnutí. ÁNO NIE

b) 55 % prvého dojmu tvorí náš vzhľad. ÁNO NIE

c) Haló efekt prisudzuje nesympatickým ľuďom horšie vlastnosti. ÁNO NIE

d) Pri Diablovom efekte vidíme človeka v prívetivejšom svetle. ÁNO NIE

e) Boh nepozera na zovňajšok, ale pozná, čo sa skrýva v našom srdci. ÁNO NIE

5 Často počujeme, že človek by mal byť sebou samým... Napíš, čo to pre teba znamená.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

1.2 Sebapoznanie

1 Pred zrkadlom.

Odpovedz na otázky.

Ako často sa pozeráš do zrkadla? Prečo?

Je ti pohľad na vlastnú tvár v zrkadle príjemný alebo nepríjemný?

Aké pocity v tebe vyvoláva?

„Pozerám sa do zrkadla a nespoznávam sa. Pohybujem sa a nechápem, čo robím. Rozprávam a z mojich úst vychádzajú iba hlúposti... Ale veď som chcel povedať niečo úplne iné!“ (R., 15 rokov)

2 Sebapoznanie. Doplň do textu chýbajúce slová.

vnútri – voda – ukryté – porozumieť

Sebapoznanie je schopnosť človeka svojim myšlienkam, pocitom, emóciám. Pri sebapoznaní

vníname, čo sa deje v našom Človek, ktorý pozná sám seba a je priehladný ako

v pohári, nepozerá na vonkajšie správanie, ale vie, že to skutočné je vo vnútri.

3 Sebapozorovanie. Sebapozorovaním si všímame svoje správanie. Takto sa dokážeme lepšie poznať a vieme posúdiť, ako sa správame, čo sme urobili dobre a čo zle.

Vyber si jednu až tri situácie a ciele, ktoré budeš sledovať. Do tabuľky napíš, čo chceš zlepšiť a ako chceš zmeniť svoje správanie.

Situácia	Čo robím dobre	Čo robím zle	Čo musím zmeniť
napr. lepšie sa učiť	začínam sa učiť, len čo sa vrátim zo školy	pri učení neustále pozerám telku	pri učení vypnem telku a sústredím sa na učivo
napr. mať lepšie vzťahy s rodičmi	s rodičmi si vcelku rozumiem	nepočúvam mamu na prvé slovo	dvakrát do týždňa pomôžem mame pri domácich prácach
1.			
2.			
3.			

4 Vytvoriť správny obraz o sebe.

Prečítaj si príbeh o Rapunzel a odpovedz na otázky.

Veľmi, veľmi dávno sa v ďalekej krajine narodila pekná princezná Rapunzel. Bola taká krásna, že zlá striga sa nemohla pozerieť na jej krásu, a tak ju uniesla a uväznila vo vysokej veži na zámku. Zatvorila ju izby na najvyššom poschodí, kde bolo iba malé okienko a málo svetla. Nikdy jej nedovolila pozrieť sa do zrkadla, aby nezbadala svoju krásu. Zakaždým jej iba rozprávala, aká je škaredá a zlá. Princezná tomu verila a bola presvedčená, že je lepšie ostať zatvorená vo veži, ako sa ukázať ľuďom na oči. Bola presvedčená, že je taká škaredá a zlá ako striga. Nikdy totiž nevidela nikoho iného. Nikdy nemala možnosť vidieť svoju vlastnú tvár, svoju vlastnú krásu. Žila stále v klamstve. Až jedného dňa začula nádherný spev. Tak veľmi ju očaroval, že sa rozhodla nazrieť cez malé okienko, kto tak nádherne spieva. A hľa, neďaleko zámku videla krásneho princa na koni. Neváhala, nahla sa z okna von a rýchlo spustila von svoje dlhé zlatisté vlasy. Len čo princ zazrel jej krásnu tvár a zlatisté vlasy, rýchlo príbehol a vyšplhal sa po nich hore. Pri objatí sa im stretli pohľady a vtedy princezná po prvýkrát videla v jeho očiach svoju vlastnú krásu.

Čo bolo pre Rapunzel väzením?

Kedy sme pre druhých princom?

Kedy sme pre druhých strigou?

Čo je vnútornou krásou, ktorú má objaviť každý človek?

5 Minitest sebapoznania.

Odpovede zakrúžkuj.

1. Pozerám sa do zrkadla a vidím:

- a. človeka – fotokópiu
- b. človeka, ktorý nevie, kam ísť
- c. človeka, ktorý vie, čo chce

2. Medzi priateľmi som:

- a. vždy sebou samým
- b. jeden z mnohých
- c. fotokópia na rôzne príležitosti

3. Pre mojich spolužiakov som ten, ktorý:

- a. sa prispôsobí
- b. nerozpráva
- c. vyjadruje svoje myšlienky

4. Aby som bol sebou samým, musím:

- a. sa postupne spoznávať
- b. zmeniť život
- c. byť prefikanejším

BODOVANIE				
	1.	2.	3.	4.
a	4 b	10 b	7 b	10 b
b	7 b	7 b	4 b	4 b
c	10 b	4 b	10 b	7 b

Od 16 do 20 bodov – Byť sebou samým je určite lepšie, ako sa pretvárať. Tvoje vnútro je veľmi pekné a zaslúži si, aby „si ho ukázal svetu“. Nechaj obavy bokom!

Od 21 do 30 bodov – Strach ti pravdepodobne nedovoľuje, aby si ukázal druhým to najlepšie zo seba. Vieš, že sa oplatí dať sa ľuďom spoznať taký, aký naozaj si, a zahodiť človeka – „fotokópiu“?

Od 31 do 40 bodov – Všetko v poriadku. Buď vždy sebou samým, aj v ťažkých chvíľach. Nadobudneš dôveru vo svoje schopnosti a druhí ju budú mať v teba.

1.3 Prekonať obavy

1 Ako byť sám sebou.

Prečítaj si úryvok z listu a odpovedz Betke.

Betka, 15 rokov

V našej triede je len niekoľko dievčat, v poslednom čase sa však stále hádame. Ja by som aj chcela byť „cool“ a tváriť sa, že sú mi úplne ľahostajné, veď mám dosť kamošiek aj bez nich, ale na druhej strane chcem byť milá, priateľská... To by bolo asi aj lepšie, ale obávam sa, že keď budem vždy priateľská, začnú ma využívať. Vlastne nikdy som nemala priateľov, len kamošov, čo fajčia, pijú, nadávajú, a keď chcem zapadnúť, tak sa pridám. Fakt neviem, mám taký hlúpy pocit, že byť sama sebou je v dnešnej dobe dosť ťažké...

Ahoj, Betka!

2 Obava z toho byť považovaný za „outsidera“.

Čo znamená „prispôsobovať sa iným“ a „byť sebou samým“?

Doplň jednotlivé charakteristiky.

Prispôsobujem sa iným	Som sebou samým
som fotokópiou	som originálom

3 Nie som omyl prírody!

Vypočuj alebo prečítaj si pieseň a odpovedz na otázky.

Boží dar

Ja nie som omyl prírody, nesprávny výpočet, nie som kvapka v mori chýb.
Ja nie som bodka na mape, priesečník dvoch úsečiek, nie som vzorec zložitý.
Boh nerobí chyby, stvoril ma, ako ma chcel. Nemýli sa nikdy, je dokonalý Stvoriteľ.
Ja nie som chyba v programe, nie som žiadna nehoda, nie som iba nemá tvár.
Mňa nepriniesol bocian, nie, nebola to náhoda, som tu ako Boží dar.
Boh nerobí chyby, stvoril ma, ako ma chcel. Nemýli sa nikdy, je dokonalý Stvoriteľ.
Aj ty máš svoju hodnotu, máš svoje pocity, nie si iba nemá tvár.
Viem, že strácaš istotu, no ver mi, že aj ty si tu ako Boží dar.

Christallinus

4 Čím ťa text upútal? Prečo?

.....

.....

Čo majú spoločné slovné spojenia: omyl prírody, nesprávny výpočet, kvapka v mori chýb, bodka na mape, priesečník dvoch úsečiek, zložitý vzorec, nehoda, nemá tvár, náhoda...?

.....

.....

Ktoré slová alebo slovné spojenia sa ti páčia?

.....

.....

Vlastnými slovami opíš hlavnú myšlienku piesne. Vyhľadaj verše, ktoré ju vyjadrujú.

.....

.....

5 Dar pre druhých.

Vyber si z triedy dvoch spolužiakov/spolužiačky a napíš všetky pozitívne vlastnosti, ktoré na ňom/nej vidíš.

Mal by si nájsť aspoň desať pozitívnych vlastností.

1. Meno spolužiaka/spolužiačky		2. Meno spolužiaka/spolužiačky
P o z i t í v n e v l a s t n o s t i	1.	1.
	2.	2.
	3.	3.
	4.	4.
	5.	5.
	6.	6.
	7.	7.
	8.	8.
	9.	9.
	10.	10.

6 Napíš vlastnú modlitbu na tému: Pane, pomôž mi byť darom pre druhých.

.....

.....

1.4 Sebaprijatie

1 Nick Vujicic – nepotrebujem ruky, nohy, potrebujem Boha. Prečítaj si príbeh o Nickovi a potom odpovedz na otázky.

Nicolas Vujicic sa narodil v Melbourne v Austrálii.
Prišiel na svet ako obyčajné dieťa?

.....

S akými problémami si musel Nick počas svojho detstva poradiť?

.....

.....

Čomu vďačí za svoje víťazstvo v boji na ceste životom a tiež za svoju silu a životný optimizmus?

.....

Čo robí Nick teraz a čo dáva jeho životu zmysel?

.....

.....

2 Desatoro sebaprijatia. V tabuľke vyznač krížikom, ako sa ti darí prijať seba samého.

Desatoro sebaprijatia	Darí sa mi	Nedarí sa mi
1. Nehodnoť sa negatívne (ja som hlúpy atď.). Máš tendenciu stať sa takým, za akého sa označíš.		
2. Ak zhrešíš, vyznaj to Bohu, svojmu Otcovi, a sám seba nezavrhuj.		
3. Neporovnávaj sa s inými. Si jedinečný. Boh sa z tvojej jedinečnosti raduje, raduj sa s Ním.		
4. Stretávaj sa s priateľmi, ktorí majú kladný postoj k životu a naplňajú ťa radosťou.		
5. Začni pomáhať druhým, pozeraj sa na nich tak, ako ich vidí Boh. Prijmi ich, miluj a povzbudzuj.		
6. Uč sa smiať a s humorom prekonávať aj nepríjemné situácie.		
7. Vypíš si veci, ktoré môžeš zmeniť. Upresni, čo na nich môžeš zmeniť, ako to zmeníš a kedy to urobíš.		
8. Snaž sa vyzeraj čo najlepšie.		
9. Dopraj si dostatok odpočinku, jedla a cvičenia.		
10. Používaj a rozvíjaj svoj talent.		

3 Z desatora sebaprijatia si vyber 3 vlastnosti, v ktorých sa ti zatiaľ nedarí, a chceš to zmeniť.

1.

2.

3.

4 Minitest sebaprijatia. Odpovede zakrúžkuj.

1. Keď sa na seba pozerám v zrkadle:

- a. vypláším sa
- b. myslím si, že by som mohol/la byť krajší/krajšia
- c. vyhovuje mi to, čo vidím

2. Moje telo sa mi páči:

- a. na 0%
- b. na 50%
- c. dosť na to, aby som si nerobil problémy

3. Iní si o mne myslia:

- a. že nie som pekný/pekná
- b. že by som mohol/la byť krajší /krajšia
- c. nepýtam sa na to

4. Sám/sama so sebou:

- a. nie som veľmi spokojný/á
- b. mohol/la by som byť spokojnejší/šia
- c. som v podstate spokojný/á

Viac odpovedí a

Necítiš sa dobre vo vlastnej koži. Teraz to nevidíš, ale určite je v tebe veľa dobrého. Nájdi to! Nemôžeš zanedbať tento poklad, ktorý môže všetkých obohatiť!

Viac odpovedí b

Kladieš priveľký dôraz na hodnotenia iných. Riskuješ, že stratíš svoju spontánnosť a sviežosť, pretože sa budeš zbytočne hnať za falošnou krásou. Oveľa väčšiu hodnotu má to, kým naozaj si.

Viac odpovedí c

Si realista a vnímaš sa pozitívne. Prijímaš to, čo máš, a ponúkaš to aj druhým. Máš na to, aby si bol darom radosti a harmónie.

Nevyhranené odpovede

Hodnotenia druhých ťa ovplyvňujú. Pochop, že by bolo lepšie oslobodiť sa od nich, aby si naplno využil všetky svoje dary bez ilúzie dokonalosti. Byť sebou samým je ten najlepší spôsob, ako byť pekným.

5 Prijat' sám seba znamená pozerat' sa na seba očami Boha! Vysvetli, čo to znamená.

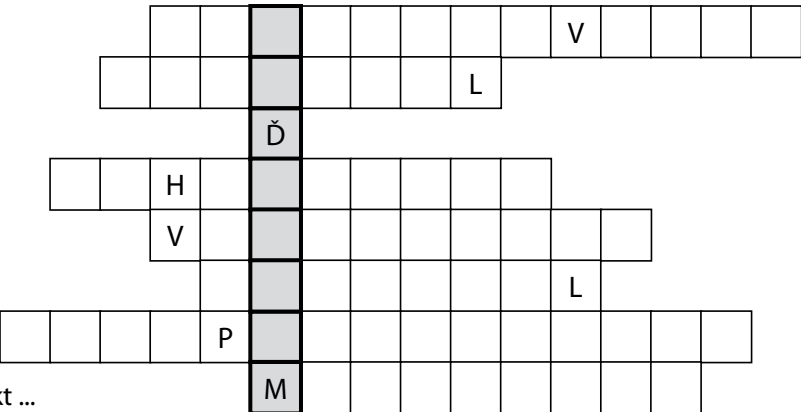
.....

.....

.....

ZHRNUTIE: KTO SOM?

- 1. Schopnosť človeka porozumieť svojim myšlienkam a pocitom
- 2. Meno princeznej, ktorú väznili vo veži, aby nezbadala svoju krásu
- 4. Prvým príkazom desatora sebaprijatia je ... sa negatívne
- 5. Dôležité je objaviť svoje pozitívne ...
- 6. Opak fotokópie
- 7. Schopnosť človeka všímať si svoje správanie
- 8. Jedna z chýb pri hodnotení ľudí sa nazýva efekt ...

2

Kto je človek?

Som človek, alebo som robot?

Do tabuľky napíš vlastnosti človeka a robota, nájdi medzi nimi aspoň 5 rozdielov.

Vlastnosti človeka	Vlastnosti robota

2.1

Kto je človek? Hľadanie odpovede

1 Kto je človek? Ako by definovali človeka ľudia z rôznych vedeckých odborov?

Doplň vetu.

Nato Boh povedal:
„Urobme človeka
na náš obraz a podľa
našej podoby! Nech
vládne nad rybami
mora i nad vtáctvom
neba, i nad dobytkom
a divou zverou a nad
všetkými plazmi, čo
sa plazia po zemi!“
A stvoril Boh človeka
na svoj obraz, na Boží
obraz ho stvoril, muža
a ženu ich stvoril.

Gn 1, 26-27

Podľa chemika je človek

.....

Podľa matematika je človek

.....

Podľa fyzika je človek

.....

Podľa filozofa je človek

.....

Podľa psychológa je človek

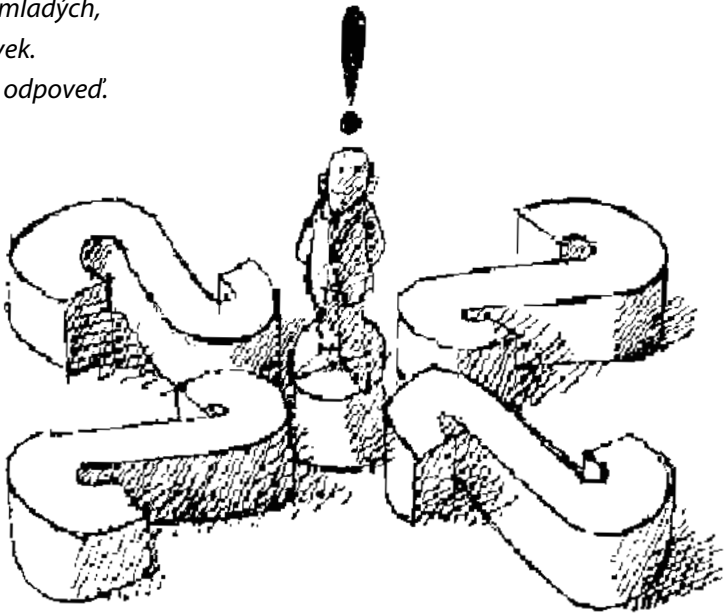
.....

Sväté písmo hovorí, že človek je

.....

2 Kto je človek? Mladí odpovedajú! Pouvažovať o tom, kto je človek, naozaj nie je od vecí. Nemôžeme žiť len na povrchu, občas treba zamieriť aj pod hladinu života.

Prečítaj si odpovede mladých,
kto je podľa nich človek.
Na záver napíš svoju odpoveď.

- Oleg (14 rokov):**
„Podľa mňa je človek živý tvor, ktorý má vlastné rozhodovanie a vlastnú vôľu. Je to Boží tvor.“
- Samo (15 rokov):**
„Človek je spoločenská bytosť. Je stvorený na Boží obraz.“
- Peto (14 rokov):**
„Človek je živý tvor. Viac k tomu neviem čo dodať.“
- Anka (14 rokov):**
„Neviem, nad tým sa až tak veľmi nezamýšľam.“

Človek je

.....

.....

.....

3 Jeden človek – veľa definícií. Všetky však majú svoj význam. Každá doba odpovedala na otázku „Kto je človek?“ svojím spôsobom.

Prečítaj si jednotlivé definície a prirad' k nim správneho autora.

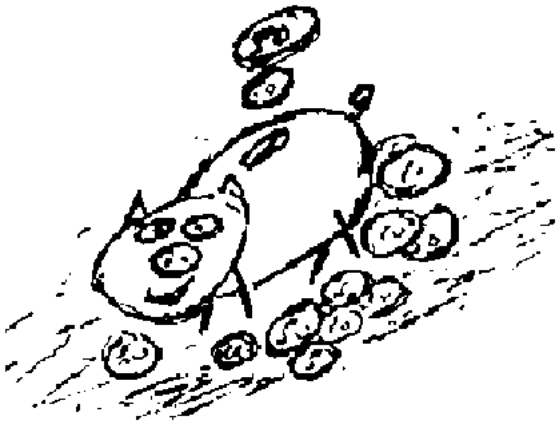
- Človek je najvyššia duchovná bytosť zložená z ducha, duše a tela.
- Človek je jediným súcnom, ktoré vie o vlastnom bytí.
- Človek je spoločenský tvor obdarený rozumom.
- Človek je „mysliaca vec“, ktorá svojím rozumom ovláda a pretvára svet.
- Človek je spojenie duše a tela a je skutočnou korunou ľudstva.
- Človek je autonómny a vie, čo je správne.
- Človek je vždy niečo viac, než to, čo o sebe objektívne a vedecky vie.
- Človek je jednota tela, duše a rozumu.

- ☐ Sv. Tomáš Akvinský
- ☐ Aristoteles
- ☐ Immanuel Kant
- ☐ Martin Heidegger
- ☐ Sv. Augustín
- ☐ René Descartes
- ☐ Plotinus
- ☐ Karl Jaspers

2.2 Človekom pre to, čo mám, alebo kým som?

1 Peniaze? Kus papiera!

Prečítaj si Máriine slová. Akú máš skúsenosť s peniazmi?

Mária, 17 rokov

Peniaze? Kusy papiera, pre ktoré sa zabíja, podvádza, klame, ničia sa dobré vzťahy a rozpadajú rodiny, tuším odvtedy, ako sa začali používať. Robíme všetko preto, aby sme ich zarobili čo najviac. Niekedy mám pocit, že je to zmysel života, mať čo najviac.

2 Človekom pre to, čo mám, alebo kým som?

Prečítaj si tento text a doplň ho.

Za peniaze si môžeš kúpiť dom, ale nie domov.
Za peniaze si môžeš kúpiť posteľ, ale nie spánok.
Za peniaze si môžeš kúpiť hodiny, ale nie čas.
Za peniaze si môžeš kúpiť knihu, ale nie vedomosti.

Za peniaze si môžeš kúpiť doktora, ale nie zdravie.
Za peniaze si môžeš kúpiť funkciu, ale nie rešpekt.
Za peniaze si môžeš kúpiť krv, ale nie život.
Za peniaze si môžeš kúpiť zábavu, ale nie šťastie.

3 Čo je nutné a čo je zbytočné?

Doplň do tabuľky veci, ktoré sú nutné a tie, ktoré sú zbytočné.

Nutné veci	Zbytočné veci

4 Osem dôvodov, prečo mať málo.

Doplň dôvody, prečo mať málo: nájdi ešte aspoň dva dôvody, prečo je niekedy lepšie mať málo.

1. Nemusíte sa obávať o to, čo vlastníte.
2. Vaša myseľ je ľahká a čistá.
3. Váš byt je priestranný a vzdušný.
4. Nemusíte toľko upratovať.
5. Šetríte čas.
6. Ste slobodní.
7. Máte jasno v tom, čo je v živote dôležité.
8. Ste nezávislí.

9.
10.

5 Epitaf je nápis na náhrobku. Hovorí o tom, čo bolo pre daného človeka v živote dôležité a čo chcel zanechať budúcim generáciám.

Napiš svoj epitaf. Keby existovala veta, ktorá by zhrnula tvoje hodnoty a tvoj prínos pre svet, ako by znela? Potom odpovedz na otázky.

Keby si vedel, že máš posledných 24 hodín života, ako by si ich prežil?
Čo by si chcel dosiahnuť v živote?

-
-
-
-
-

Čo môžeš urobiť pre to, aby sa tvoje hodnoty a odkaz naplnili?

-
-
-
-
-
-

2.3 Človek vo svetle viery a svätého písma

1 Najznámejším obrazom v Sixtínskej kaplnke je freska Stvorenie Adama, ktorú namaloval Michelangelo.

Obráz opíš vlastnými slovami.

2 Biblický príbeh o stvorení človeka. Predstav si, že po istom čase by sa zvieratá obrátili na Boha, ktorý ich stvoril: „Pane, dal si človekovi dôstojnosť a schopnosť sa slobodne rozhodnúť. Chceme Ti povedať, čo sme pozorovali...”

Porozprávaj, čo všetko zvieratá videli.

3 Byť obrazom Božím.

Doplň do tabuľky, čo podľa teba znamená byť Božím obrazom.

B																				
O	B	D	A	R	E	N	Y			D	U	C	H	O	M					
Z																				
I																				
O																				
B	L	I	Z	K	Y			B	O	H	U									
R																				
A																				
Z	A	V	I	S	L	Y			N	A			B	O	H	U				

4 Človek stvorený na Boží obraz - dnes.

Do prvej časti vety doplň nasledujúce slová a druhú časť dopíš podľa situácie v tvojom okolí.

ľudské práva – dôstojnosť – počúvať – zodpovednosť – rovní

- Ak je každý človek stvorený na Boží obraz, má rovnakú ,
to znamená,
- Ak dostal človek do vlastníctva Zem, má rovnaké ,
to znamená,
- Ak má dnes človek panovať a podmaniť si Zem, potom má za ňu..... ,
to znamená,
- Ak je človek stvorený na Boží obraz ako muž a žena, potom sú si ,
to znamená,
- Ak človek stvorený na Boží obraz dokáže viesť dialóg, má vedieť aj ,
to znamená,

5 Človek má byť obrazom Božím. Mnohokrát však ľudia znetvorujú Boží obraz v nás: človek je niekedy vrahom, násilníkom, zlodejom, ničiteľom prírody. Stráca sa ľudská tvár človeka.

Napiš, ktorí ľudia sú podľa teba obrazom alebo zrkadlom Boha a ktorí ním nie sú. Prečo je to tak?

Ľudia sú Božím obrazom, keď

.....

.....

.....

.....

Ľudia nie sú Božím obrazom, keď

.....

.....

.....

2.4

Človek ako muž a žena

1

Muž a žena.

Na základe obrázku vyjadri, v čom spočíva rozdiel.

Muž a žena sú si rovní, pretože	Muž a žena nie sú rovnakí, pretože
.....	
.....	
.....	

2

Prečítaj si úryvok z knihy Genezis o stvorení ženy a zaznač na kraj textu tieto značky:
? (tomuto nerozumiem), ! (veľmi dôležité), ♥ (veľmi sa mi páči). Potom vypíš označené vety.

Stvorenie ženy (Gn 2, 18 – 25)
Potom Pán, Boh, povedal: „Nie je dobre byť človeku samému. Urobím mu pomoc, ktorá mu bude podobná.“ Keď Pán, Boh, utvoril z hliny všetku poľnú zver a všetko nebeské vtáctvo, priviedol ho k Adamovi, aby videl, ako by ho nazval, lebo ako ho nazve, také bude jeho meno. A nazval Adam menom všetok dobytok, všetko nebeské vtáctvo a všetku poľnú zver. Ale pomoc, ktorá by mu bola podobná, nenašiel. Tu Pán, Boh, dopustil na Adama tvrdý spánok, a keď zaspal, vybral mu jedno rebro a jeho miesto zaplnil mäsom. A z rebra, ktoré vybral Adamovi, utvoril Pán, Boh, ženu a priviedol ju k Adamovi. Vtedy Adam povedal: „Toto je teraz kosť z mojich kostí a mäso z môjho mäsa; preto sa bude volať mužena, lebo je vzatá z muža.“ Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a prilipne k svojej manželke, a budú jedným telom. A obaja, Adam i jeho žena, boli nahí a nehanbili sa jeden pred druhým.

?

!

♥

3

Biblická správa o stvorení muža a ženy chce povedať, že muž a žena sú si rovní, majú rovnaké ľudské práva, rovnakú dôstojnosť. Muž a žena nevznikli sami od seba, z toho vyplýva, že ani ľudské práva si nedali sami, ale vychádzajú zo stvorenia človeka na Boží obraz.

Dokonči vetu.

Biblická správa o stvorení ženy a muža chce povedať, že

Postavenie muža a ženy v histórii

2.5

1

Keď šaty robia človeka.

Prečítaj si príbeh a odpovedz na otázky.

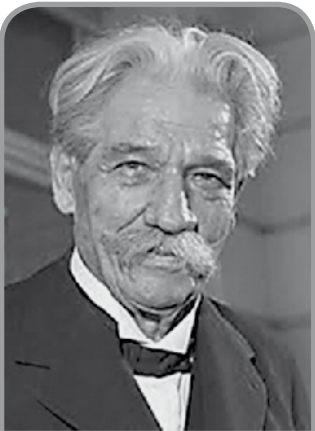
Maturitná skúška Alberta Schweitzera nedopadla podľa jeho predstáv, ba dokonca ani podľa predstáv profesorského zboru. Na vine boli nohavice. Bolo samozrejmosťou, že na maturitu sa chodilo aj za čias Alberta Schweitzera vo sviatočnom oblečení. V ťažkej ekonomickej situácii si každá rodina (aj súčasná) pomáha, ako sa len dá. Každý chce vyzerat aspoň v tento významný deň svojho života, akým deň maturitnej skúšky nesporne je, slušne. Schweitzer mal síce pomerne obstojné sako, ktoré zdedil po ktoromsi príbuznom, ale chýbali mu nohavice. Zo sporovlivosti si teda vypožičal na skúšku tmavé nohavice od svojho strýka. Malo to však jednu chybu krásy. Strýko bol nízky a buclatý, synovec zasa chudý a vyhúknutý dlháň... Len čo sa zjavil medzi spolužiakmi, vyvolal búrku smiechu. Chichot sa neutíšil ani pri slávnostnom vstupe do skúšobnej siene. Toto narušenie slávnostného úvodu maturity pánov zo skúšobnej komisie, pravda, veľmi popudilo. Všimli si, že neprístojnú veselosť vyvolal maturant Schweitzer. Predseda komisie, pán hlavný školský radca, si preto Schweitzera vzal na mušku a začal ho osobne skúšať takmer zo všetkých predmetov. Veľmi ho pohoršilo, že mu skúšaný nepodal dostatočný obraz o tom, ako Homér opisuje prístavisko gréckeho loďstva. Ale napokon prišiel rad aj na odborný predmet pána hlavného školského radcu. Po desiatich minútach sa celkom zmenil. Po hneve už nezostala ani stopa. Prestal ho skúšať a začali sa spolu rozprávať o rozdieloch medzi spôsobmi gréckej a rímskej kolonizácie... Výsledkom toho všetkého bolo, že mu nakoniec vyslovil osobitné uznanie, ktoré prikrášľilo jeho inak len veľmi priemerné maturitné vysvedčenie. Napokon sa všetko skončilo celkom dobre. Vidieť, že vonkajšie vplyvy môžu niekedy poškodiť výsledky aj najusilovnejšej práce.

Je správne, ak posudzujeme človeka podľa jeho zovňajšku a nie podľa jeho vnútra, schopností, zručností a vedomostí?

Ocitol si sa v podobnej situácii? Aké to malo pre teba dôsledky?

Čo si myslíš o tom, keď dodržiavanie spoločenských konvencií bráni talentovanému človeku v jeho sebarealizácii? Ako by si to riešil?

V akom oblečení sa cítiš najlepšie a prečo?

Albert Schweitzer
(1875 – 1965)

bol teológ, filozof kultúry, lekár, muzikológ, klavirista, organista, významný etik a novozákonník. Stal sa známym svojou misijnou činnosťou medzi africkými domorodcami.

2 Ako by sa mal mladý kresťan obliekať dnes?

Vyjadri svoj názor.

[illegible]

3 Minitest na tému Ako zaujať.

Odpovede zakrúžkuj.

1. Najúčinnnejší spôsob, ako pritiahnúť pozornosť:

- tváriť sa ľahostajne
- minisukňou (ona); hlúpymi vtipmi (on)
- prejaviť sa ako jednoduchý, no zaujímavý typ

2. Nezaual/a som ju/ho; ako to napraviť?

- a. naďalej sa predvádzať
- b. prehnane sa správať
- c. otvorene, bez strachu rozprávať

3. Záujem okolia mi zaručí:

- a. dobrá osobná prezentácia
- b. bezchybné telo
- c. slobodná myseľ a otvorené srdce

4. Prostriedok, ktorý som používal až dodnes, aby som zaujal:

- a. použil som všetky tajné zbrane
- b. ukázal som všetky moje dobré stránky
- c. snažil som sa byť taký ako vždy

Viac odpovedí a:

Bezpochyby sa snažíš zaujať, no nemusíš sa pritom pretvarovať. Je príliš namáhavé a nevypláca sa zdať a nie byť. Čo keby si sa ostatným páčil taký, aký naozaj si?

Viac odpovedí b:

Ak chceš zaujať za každú cenu,
buď aspoň úprimný.
Odhoď masku, nasad' úsmev
a buď jednoduchý. To určite
postačí.

Viac odpovedí C:

Zostaň aj naďalej otvorený
a miluj život so všetkým,
čo prináša. Snaž sa
zaujať bohatstvom svojej
životaschopnosti.
Zvyšok príde aj sám.

Nevyhranené odpovede

Ešte si si nevypracoval presný plán, ako zaujať ostatných. Prečítaj si predchádzajúce riešenia. Tým najlepším je pravdepodobne možnosť c, ale iba ty o tom môžeš rozhodnúť!

Byť mužom

2.6

1 Dávid a Goliáš.

Prečítaj si stať zo Svätého písma a do textu doplň chýbajúce slová.

pes – Dávidovi – chlapec – palica – prakom – Filištínca – meč – mŕtvy – kameňov – prakom

„A Dávid si vzal do ruky svoju , z potoka si vybral päť hladkých , vložil si ich do pastierskej kapsy a so svojím v ruke sa približoval k Filištíncovi. Keď sa Filištínek pozrel a uvidel Dávida, pohrdol ním, lebo bol , ryšavý, pekného výzoru. A Filištínek hovoril Dávidovi: „Čo som ja , že ideš proti mne s palicou?“ Tu sa Filištínek pohol, vykročil a blížil sa k Potom Dávid siahol rukou do kapsy, vytiahol z nej kameň, praštil a zasiahol do čela. Kameň mu vnikol do čela, takže padol tvárou na zem. Tak premohol Dávid Filištínca a kameňom, zrazil Filištínca a usmrtil ho, hoci Dávid nemal v ruke Keď Filištínci videli, že ich hrdina je , utiekli.

2 V Biblii nachádzame postavy rôznych mužov: Abrahám, Jakub, Mojžiš, Samson, Ján Krstiteľ.

Vypíš ich vlastnosti.

Biblickí muži	Vlastnosti
Abrahám	
Jakub	
Mojžiš	
Samson	
Ján Krstiteľ	

3

Ježiš ako bojovník.
Doplň do tabuľky slová, ktoré charakterizujú Ježiša ako bojovníka.

B	U	D	O	V	A	Ť		B	O	Ž	I	E		K	R	Á	Ľ	O	V	S	T	V	O
O																							
J																							
O	Z	D	R	A	V	O	V	A	Ť		C	H	O	R	Ý	C	H						
V																							
N																							
Í	S	Ť		V	L	A	S	T	N	O	U		C	E	S	T	O	U					
K																							

4

Ako sa stať skutočným mužom?
K jednotlivým vlastnostiam skutočného muža priradi správne charakteristiky.

1. Mať zdravé sebadomie

☐ Nazvať veci pravým menom chce odvahu a energiu.
2. Byť zodpovedný

☐ Schopnosť konať na základe informácií a vypočutia ostatných, ale potom rozhodnúť a riskovať, že neulahodím každému.
3. Byť pravdivý

☐ Je ľahšie dostať sa niekam, ak máš sprievodcu, s ktorým sa stretávaš, môžeš mu dávať otázky a on ti na ne odpovie.
4. Byť rozhodný

☐ Zodpovední muži konajú tak, ako to pokladajú za správne, a nielen podľa toho, či dostanú za to, čo robia, nejakú odmenu.
5. Vedieť odpustiť

☐ Schopnosť vedieť, čo chcem a vedieť konať.
6. Mať niekoho, kto ťa povedie

☐ Vedieť odpustiť druhým, ale tiež vedieť odpustiť aj sebe. Je to láska, ktorá sa stáva konkrétnou.

5

Byť mužom dnes.
Vyplň nasledujúce riadky:

Byť mužom dnes znamená:
– v škole:

– doma:

– vo svojom okolí:

Byť ženou

2.7

1

Predstav si, že si novinár a chceš urobiť rozhovor so sv. Janou z Arku, sv. Teréziou z Avily a sv. Teréziou Benediktou z Kríža.
Napíš svoje otázky a čo by asi odpovedali.

Novinár:

.....

Sv. Jana z Arku:

.....

Novinár:

.....

Sv. Terézia z Avily:

.....

Novinár:

Sv. Terézia Benedikta z Kríža:

.....

.....

2

V Biblii nachádzame postavy rôznych žien: Sára, Ester, Judita, Rúť a Mária Magdaléna.
Vypíš ich vlastnosti.

Biblické ženy	Vlastnosti
Sára	
Ester	
Judita	
Rúť	
Mária Magdaléna	

3

Minitest Chlapec a dievča!
Odpovede zakrúžkuj.

1. Chlapci a dievčatá:
a. sa nikdy nevedia dohodnúť
b. si nerozumejú, pretože sú odlišní
c. môžu sa stať pravými priateľmi
2. Priateľstvo medzi chlapcom a dievčaťom je zvyčajne:
a. úprimné
b. falošné
c. sleduje postranné záujmy

BODOVANIE				
	1.	2.	3.	4.
a	3 b	9 b	6 b	3 b
b	6 b	6 b	9 b	9 b
c	9 b	3 b	3 b	6 b

Od 12 do 20 bodov:

Voči priateľstvu medzi chlapcom a dievčaťom si dosť skeptický/á, možno preto, že s tým nemáš dobré skúsenosti. Skús sa pozrieť okolo seba. Zistíš, že priateľstvo medzi chlapcom a dievčaťom existuje, hoci je vzácné.

Od 21 do 28 bodov:

Ešte ti nie je všetko jasné v zázračnom svete priateľstva. Skús si prečítať nejaké knihy o priateľstve, ale nie „ružové romániky“. Mnohé veci sa ti vyjasnia.

Od 29 do 36 bodov:

Vieš, že priateľstvo medzi chlapcom a dievčaťom je možné, krásne a môže byť aj veľmi prínosné. Čo ti záleží? Dospievanie plné pravých priateľov!

4

Byť ženou dnes.
Vyplň nasledujúce riadky:

Byť ženou dnes znamená:

– v škole:

.....

.....

– doma:

.....

.....

– vo svojom okolí:

.....

.....

3. Dievčatá od priateľstva očakávajú:
a. istotu
b. pochopenie
c. prejavy nežnosti
4. Chlapec od priateľstva očakáva:
a. sebahodnotenie
b. pochopenie
c. istotu

Mária – nádherná žena

2.8

1

Mária sa zjavuje ako nádherná žena.
Prirad' k jednotlivým mestám to, ako a komu sa Panna Mária zjavila:

1. Guadalupe (Mexiko)

☐

13. mája 1917 pásli 10-ročná Lucia, 9-ročný František a jeho 7-ročná sestra Hyacinta svoj dobytok a zjavila sa im krásna Pani, ktorá mala tmavé oči a snehobiele šaty.
2. Lourdes (Francúzsko)

☐

Diegovi sa 9. decembra 1531 zjavila Panna Mária ako žena očarujúcej krásy. Jej odev svietil ako slnko a lúče, ktoré z nej vychádzali, presväcovali skaly a okolie.
3. Fatima (Portugalsko)

☐

11. februára 1858 sa štrnásťročnej Bernadette pred jaskyňou zjavila Panna Mária, oblečená celá v bielom, šaty mala opásané modrou stuhou.

2

Mária. Často sa stretávame s tým, že Pannu Máriu označujeme mnohými prívlastkami, napr. Panna Mária Pomocnica kresťanov, Panna Mária Snežná, Matka mladých...
Vysvetli, čo podľa teba znamenajú jednotlivé tituly. Nájdi ešte ďalšie tri, ktoré poznáš a ktoré sa ti páčia.

Panna Mária Nepoškvrnená:

Sedembolestná Panna Mária:

Panna Mária, Matka Cirkvi:

Panna Mária, Matka mladých:

3

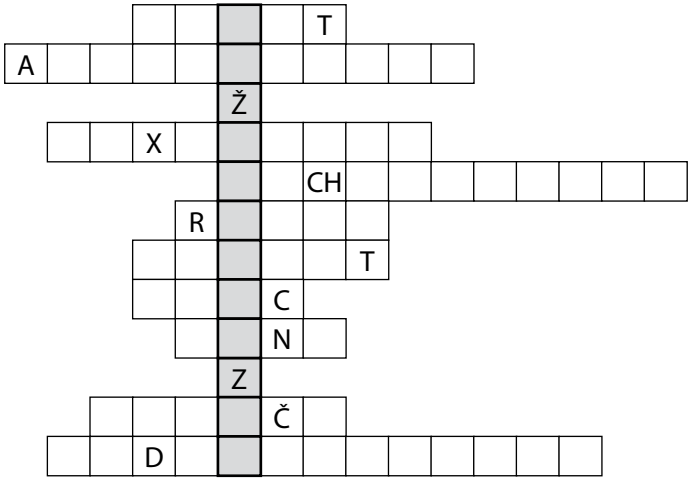
Napodobňuj Pannu Máriu.
Prečítaj si príbeh a napíš tri vlastnosti Panny Márie, ktoré by si mohol/mohla napodobňovať.

.....

.....

„Misionár cestoval rýchlym japonským vlakom a cestou sa modlil. Pri prudkom pohybe mu vypadol z knihy obrázok Panny Márie. Chlapec, ktorý sedel oproti nemu, sa zohol a obrázok zdvihol. Zvedavý, ako všetky deti, sa naňho najprv pozrel, a potom ho podal misionárovi. „Kto je táto krásna pani?“ spýtal sa misionára. „Je to... moja matka,“ odpovedal kňaz po krátkom zaváhaní. Chlapec sa naňho pozrel, potom sa pozrel na obrázok. „Veľmi sa na ňu nepodobáš,“ povedal. Misionár sa usmial: „Celý život sa na ňu usilujem podobať, aspoň trochu.“ Na koho sa podobáme my?“

ZHRNUTIE: KTO JE ČLOVEK?

1. Umelý objekt, ktorý sa podobá človeku
2. Grécky filozof
4. Kaplnka vo Vatikáne, kde sa nachádza freska o stvorení Adama
5. Autor známej fresky o stvorení Adama
6. Muž a žena nie sú rovnakí, ale...
7. Meno známeho teológa a klaviristu. Priezvisko je Schweitzer.
8. Meno maliara, ktorý nakreslil obraz Pocta Apollinairovi.
9. Známa svätica, ktorá pochádzala z Arku
11. Pútnické miesto na východnom Slovensku
12. Pod týmto titulom sa uctieva Panna Mária v Šaštíne.

3

Ľudskosť

Pieseň *Ľudskosť* od Kristíny.
Prečítaj alebo vypočuj si pieseň a odpovedz na otázky.

Ľudskosť (Modlitba za ľudskosť)

Nevyjedz z taniera, čo patrí iným
Mysli na chudákov uprostred zimy
Dožič aj inému kus jeho šťastia
A ver, že dobré sny sa ti raz vrátia

Neklam, že nemáš dosť, máš, čo ti stačí
To, čo máš navyše, musíš vždy strážiť
Pohľad svet dlaňami, na to ich máme
A prilož dobrý liek vždy k ľudskej rane

Neober celý strom, neotráv studňu
Aj keď si vysoko, skloň sa k nej ku dnu
Hlt vody tomu daj, kto o ňu prosí
A v srdci nos len to, čo pútnik bosý

Čo spadlo z neba, do neba sa vráti
Kto iným nedal, akoby sám, akoby sám stratil

Pozri sa do očí deťom a chorým
Tým, čo sa chytajú aj slamky v mori
Skús plachtu rozprestrieť, keď niekto mrzne
A daj mu kus tepla, vždy ľahšie usneš

Otvor si náručie, môžeš im chrániť
Tých, čo svet vyháňa a sú tu sami
Nie, nikdy nešliapme po ľudskej biede
Všetci sme pútnici a nikto z nás nevie

Čo prišlo z neba, do neba sa vráti
Kto iným nedal, akoby sám, akoby sám stratil.

Kedy podľa piesne človek nie je ľudský? Vypíš jednotlivé výrazy alebo vety!

.....

.....

V piesni podčiarkni konkrétne činy alebo postoje, ktoré vyjadrujú ľudskosť. Vypíš ich!

.....

.....

Prečo sa pieseň volá Ľudskosť?

.....

.....

Prečo?

3.1

1 Niekedy je čas pýtať sa Boha prečo. Keby si mal možnosť položiť Bohu jednu otázku, aká by bola?
Premysli si jednu otázku a napíš ju.

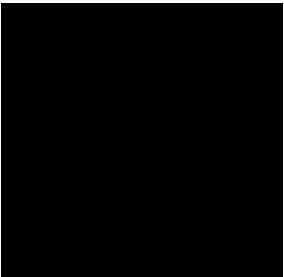
.....

.....

2 Keď všetko vidím iba „čierne“. Človek občas prežíva tmavú skúsenosť, keď vidí všetko iba čierne.
Po stranách tohto čierneho štvorca doplň takého situácie.

Vidím všetko iba „čierne“, keď:

-
-
-

3 Keď na svete niečo škripe. Prečo jestvuje zlo? Prečo nevinní ľudia trpia? Prečo musia malé deti zomierať? Toto sú otázky, ktoré nám nedávajú spávať.
Doplň názory rôznych náboženstiev na otázku utrpenia a bolesti vo svete.

Ak by sme neverili v Boha, tak utrpenie je

.....

.....

Keby sme boli hinduistami, tak by sme utrpenie

.....

.....

Ako budhisti by sme utrpenie chápali ako

.....

.....

Ako správni moslimovia by sme utrpenie

.....

.....